

5 سپتمبر 2018

داکتر سید عبدالله کاظم

یک فورمول ساده برای تبدیل تقویم

از آنجائیکه در متون قدیمه در زبان دری سنوات به اساس تقویم هجری قمری ذکر شده اند، برای محققان جوان و خوانندگان کتب قدیمه بعضاً ایجاد مشکل مینماید تا بدانند که معادلت سالهای هجری قمری را چگونه با سالهای هجری شمسی مطابقت دهند و یا برعکس سالهای هجری شمسی را با سالهای هجری قمری. همچنان در مطابقت سالهای هجری شمسی با سالهای میلادی (عیسوی) نیز بعضاً دچار اشتباه میشوند.

از نظر تاریخی قابل ذکر است که در زمان سلطنت شاه امان الله غازی پس از انفاذ "نظامنامه بودجه" که باید عواید و مصارف دولت طی یک سال مشخص مالی پیشبینی گردند و برطبق آن اجراء صورت گیرد، لازم افتاد تا در رسمیات تقویم هجری قمری به هجری شمسی تغییر کند و از آنوقت تا امروز یعنی قریب 95 سال است که در رسمیات این تغییر جاگزین شده است.

تبدیل این تقویم ها را میتوان با استفاده از فورمولهای بسیار ساده بدست آورد، از اینقرار:

1 - از هجری شمسی به میلادی: با توجه به اینکه روزهای ماه های شمسی و میلادی در تمام سال یکسان است و تغییر نمیکنند (مثلاً اول جنوری همیشه برابر به 11 جدی و اول حمل مطابق 21 مارچ است)، لذا با استفاده از هر تقویم میتوان مطابقت روزهای ماه های شمسی و میلادی هر سال را پیدا کرد.

برای تبدیل سال شمسی به میلادی چنانچه روز مورد نظر بین اول حمل تا 11 جدی باشد عدد 621 و اگر روز مورد نظر بین 11 جدی تا آخر حوت باشد عدد 622 را به سال شمسی می افزائیم تا سال میلادی بدست آید. طور مثال اگر تاریخ مورد نظر ما 15 جوزای سال 1342 باشد که همیشه برابریه 5 جون است و یا 22 دلو سال 1357 که مطابق به 11 فبروری است، اینگونه محاسبه میشود:

در مثال اول دریافت سال عیسوی

$$1963 = 1342 + 621$$

در مثال دوم دریافت سال عیسوی

$$1979 = 1357 + 622$$

2- از میلادی به هجری شمسی: هرگاه روز مورد نظر بین اول جنوری تا 21 مارچ باشد عدد 622 و اگر روز مطلوب بین 22 مارچ تا آخر دسمبر باشد عدد 621 را از سال میلادی منفی میکنیم سال هجری شمسی بدست می آید: طور مثال

$$1342 = 621 - 1963$$

$$1357 = 622 - 1979$$

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لوی

3 - مطابقت سال هجری شمسی با هجری قمری و برعکس: با ملاحظه اینکه هر سال قمری تقریباً 10 روز و 21 ساعت از سال شمسی کوتاه تر است، در نتیجه بر مبنای محاسبه سال قمری از مبداء تاریخ اسلام یعنی هجرت حضرت محمد (ص) تاکنون در مقایسه با سال شمسی 42 سال بیشتر گذشته است - به عبارت دیگر هر 33 سال شمسی معادل 34 سال قمری میشود. بنابراین برای تبدیل سال قمری به سال شمسی و برعکس از اعداد 33 و 34 به روش ذیل استفاده میشود. هرگاه سال 1373 شمسی مورد نظر باشد باید آنرا تقسیم 33 کرد که حاصل تقسیم آن تقریباً 41 است، لذا عدد 41 را بر سال شمس می افزائیم که سال هجری قمری را دریابیم، از اینقرار:

$$1373 \div 33 = 41.6 \text{ (تقریباً 42)}$$

$$1415 = 42 + 1373 \text{ (یعنی سال 1373 شمسی معادل سال 1415 قمری میشود)}$$

برعکس هرگاه سنه هجری قمری مثلاً 1415 مورد نظر باشد و میخواهیم آنرا به هجری شمسی تبدیل کنیم، در آنصورت حاصل تقسیم 1415 با عدد 34 مطرح بوده که باز هم عدد تقریبی 42 را بدست میدهد. لذا عدد 42 را از سنه مورد نظر منفی میداریم سال هجری شمسی را نشان میدهد. طور مثال:

$$1415 - 42 = 1373$$

مثال دیگر: اگر بخواهیم معادلت سال 1337 هجری قمری را که سال شهادت امیر حبیب الله خان سراج الملت است، به هجری شمسی دریافت کنیم، این بار عدد 1337 را تقسیم 34 میکنم که حاصل آن تقریباً 40 میشود. بعد عدد 40 را از سال هجری قمری یعنی 1337 منفی میکنیم، سال شمسی 1297 بدست می آید

$$1337 \div 34 = 39.4 \text{ (یعنی تقریباً 40)}$$

$$1337 - 40 = 1297 \text{ (سال شمسی بدست می آید)}$$

4 - تبدیل سنه هجری قمری به سنه عیسوی: برای اینکار بهتر است نخست سنه هجری قمری را به سنه هجری شمسی تبدیل کرد و بعد با فورمول فوق الذکر یعنی آنرا با عدد 621 و یا 622 جمع کرد تا سنه عیسوی بدست آید.

(ناگفته نماند که به دلیل دورانی بودن ماه های سال در تقویم هجری قمری و تعیین دقیق روز در معادلت روز های بیا تقویم هجری شمسی و نیز با تقویم عیسوی ها کار دشوار است.)